

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE ALE VIEȚII**

Bd. Ștefan cel Mare 1
MD-2001, Chișinău, Republica Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION LIFE SCIENCES**

Ștefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.academia@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

AVIZUL CONSULTATIV AL SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului științific din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.27 "Elaborarea metodelor alternative de control al atropodelor dăunătoare în diferite cenoze agricole bazate pe mijloace și procedee ecologic inofensive", director de proiect: Dr. hab. NASTAS Tudor, Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor, Universitatea de Stat din Moldova, pentru anii 2020 - 2023, perfectat în baza audierii raportului și a concluziilor experților confidențiali (Adunarea Generală a Secției Nr.2 din 23 februarie 2024)

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Scopul, obiectivele și rezultatele preconizate în cadrul proiectului Program de Stat evaluat au fost atinse. Cercetările planificate au fost efectuate cu în totalitate, fiind evidențiate speciile de dăunători ai culturilor agricole, utilizate diverse metode de capturare a lor, elaborate metode noi și capcane noi, efectuat monitoring-ul multianual în dinamică a celor mai periculoase specii de dăunători.

2. Diseminarea rezultatelor obținute

Rezultatele obținute în cadrul proiectului etapa au fost diseminate la diverse forumuri din țară și de peste hotare, inclusiv Rusia, Ucraina, România. Membrii echipei s-au implicat la organizarea simpozionului IGFPD din 2020, 2022. Cercetătorii s-au implicat în diseminarea rezultatelor prin scrierea articolelor de popularizare a științei și interviuri TV. Au fost publicate în anul: 2020 - 40 lucrări; în anul 2021 - 25 lucrări; în anul 2022 - 28 lucrări; în anul 2023 - 31 lucrări. Total: 124 lucrări, dintre care 2 articole cu factor de impact, 7 ghiduri, monografiile și indicații metodice.

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute (brevete de invenție, alte forme de proprietate intelectuală, materializarea rezultatelor, perspective de implementare

Rezultatele obținute au un impact pozitiv atât din punct de vedere științific, cit și social. Astfel, crearea conveierului înfloritor din specii de plante entomofile, ca substrat de nutriție suplimentară a insectelor, și aplicarea substanțelor biologic active cu proprietăți de atragere și activizare a entomofaunei utile, a permis sporirea numerică a speciilor de entomofagi. De asemenea a fost elaborat un nou mediu nutritiv și optimizată tehnologia de multiplicare a speciei *Plodia interpunctueela* în calitate de gazdă de laborator alternativă celei existente - *Galleria mellonella*,

pentru înmulțirea entomofagului *Bracon hebetor*. Au fost obținute 2 brevete de invenții și depusă o cerere de brevet etc. Datele obținute sunt de mare perspectivă de implementare pe viitor.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat.

Ponderea tinerilor conform raportului constituie 41%. Nu sunt date cu referire la teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în perioada implementării proiectului de membrii echipei.

Punctajul mediu acordat: 27,3

Concluzii și recomandări:

Rezultatele cercetărilor au un impact teoretic și aplicativ. Au fost acumulate date referitor la monitorizarea dezvoltării în dinamică sezonieră a populațiilor de dăunători la culturile de triticale, soia, floarea soarelui, mărului, și nucului; au fost evaluate particularitățile și evidențiate proprietățile bioecologice a speciei invazive *Halyomorpha halys*; a fost demonstrat, că SBA cu proprietăți cairomonale influențiază pozitiv asupra activizării entomofagilor *Trichogramma* și *Bracon*; au fost elaborate medii nutritive optime pentru înmulțirea entomofagilor *Bracon hebetor* și *Orius majusculus*; au fost elaborate capcane originale cu substraturi artificiale pentru adăpostirea speciilor de entomofagi din natură; a fost demonstrat, că datorită cultivării speciei *Lobularia maritima* printre rândurile de pomi, în livada de prun se acumulează complexul de artropode benefice

Se propune calificativul general: Foarte bine

Raport aprobat

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc